

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 241/2018-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedu senátu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojmíra Mamojku prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti JuMark s. r. o., Národná trieda 204/3, Košice, zastúpenej advokátom JUDr. Ľubošom Petrovským, advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 74/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti obchodnej spoločnosti JuMark s. r. o. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 241/2018-12 z 20. júna 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti JuMark s. r. o., Národná trieda 204/3, Košice (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 74/2011 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľ, ktorý je žalovaným v konaní o neplatnosť kúpnej zmluvy, v sťažnosti tvrdí, že napadnuté súdne konanie začaté 31. marca 2011 dosiaľ nie je právoplatne skončené a že okresný súd nekonal ani po viacnásobných urgenciách.

3. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že predmetom napadnutého konania je určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, týkajúcej sa nehnuteľnosti, ktorej je sťažovateľ výlučným vlastníkom. Po opísaní priebehu konania sťažovateľ namieta najmä dĺžku konania, takmer 7 rokov, ktorá podľa neho *„vysoko presahuje akékoľvek ponímanie štandardnej dĺžky konania“*. Ďalej sťažovateľ uvádza, že *„... Skutočnosť, že súd vo veci do dnešného dňa nerozhodol v nás vyvoláva stav neistoty, bezprávia a nespravodlivosti, frustráciu a nervozitu, ktorý trvá už mnoho rokov... Nehnuteľnosť sme zakúpili za účelom jej ďalšieho predaja, ktorý sa však vzhľadom na právnu neistotu o vlastníctve nerealizovali, jednak z dôvodu, že nikto nemá záujem kúpiť nehnuteľnosť o ktorú sa vedie súdny spor, a jednak z dôvodu, že v prípade neúspechu v tomto konaní by nám hrozil ďalší súdny spor, v ktorom by sme prehrali a znášali jeho trovy...“*.

4. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým vysloví, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní na okresnom súde pod sp. zn. 16 C 74/2011 porušené bolo a prikáže okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov. Súčasne sa sťažovateľ domáhal priznania finančného zadosťučinenia 7 000 € a úhrady trov konania.

5. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie okresný súd podal k sťažnosti vyjadrenie sp. zn. 1 Spr V 286/18, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 5. júna 2018. Vo vyjadrení predsedníčka okresného súdu uviedla, že *„... účelom*

práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prieťahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov... z prehľadu a priebehu vykonaných úkonov v konaní sp. zn. 16C/74/2011 bola zistená nečinnosť súdu a to v období od apríla 2011 až do februára 2012, od júna 2013 do januára 2014, kedy súd 13. 1. 2014 rozhodol uznesením o nariadení znaleckého dokazovania z odboru písomznalctva, ktorý pre vyťaženosť ustanoveného znalca nebol vypracovaný... Nečinnosť súdu bola zistená aj v období od februára 2014, kedy ustanovený znalec oznámil súdu neskoršie vypracovanie znaleckého posudku, až do marca 2017, kedy súd nevykonal žiaden úkon...Dňa 23. 3. 2018 zákonná sudkyňa rozhodla vo veci rozsudkom, ktorý bol dňa 11. 4. 2018 písomne vyhotovený a dňa 12. 4. 2018 doručovaný sporovým stranám. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 30. 5. 2018...“. Predsedníčka okresného súdu je toho názoru, že „... ústavná sťažnosť sťažovateľky nesmeruje proti aktuálnemu, či trvajúcemu stavu nečinnosti súdu, a preto nie je prostriedkom na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, resp. tomu, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo...“.

Zároveň predsedníčka okresného súdu vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

6. K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu zaujal stanovisko doručené ústavnému súdu 24. júla 2018, ktoré neobsahovalo žiadne nové skutočnosti relevantné pre rozhodnutie ústavného súdu a obsahovo bolo takmer identické s obsahom sťažnosti adresovanej ústavnému súdu. V uvedenom podaní sťažovateľ uviedol, že netrvá na konaní verejného ústneho pojednávania.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

8. Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, ako aj z chronológie vykonaných úkonov ústavný súd zistil priebeh napadnutého konania a dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní od podania žaloby 31. marca 2011 konal v zásade plynule do 21. júna 2013, keď bolo nariadené pojednávanie odročené na neurčito

na účel ustanovenia znalca z odboru písomoznalctva. Samotný priebeh konania bol ovplyvnený opakovanou neúčastou sporových strán na nariadených pojednávaniach a prešetrovaním pobytu žalobcu. Nečinnosť okresného súdu je možné konštatovať i v období od februára 2014 do marca 2017, opätovne najmä pre problémy s podaním znaleckého posudku. V roku 2017 okresný súd mnohonásobne prešetroval pobyt žalobcu a 4. decembra 2017 bola vec pridelená novej zákonnej sudkyňi, keďže pôvodná zákonná sudkyňa sa vzdala funkcie. Sťažovateľ podal 19. januára 2018 žiadosť adresovanú okresnému súdu s urgenciou, v ktorej požiadal o nariadenie pojednávania. Okresný súd reagoval na uvedenú žiadosť sťažovateľa 8. februára 2018 tým, že nariadil pojednávanie na 23. marec 2018. Následne sťažovateľ 16. februára 2018 podal predsedníčke okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní (podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pozn.), na ktorú mu bolo odpovedané 20. februára 2018 a bol mu oznámený termín nariadeného pojednávania. Vzhľadom na skutočnosť, že na pojednávanie nariadené na 23. marec 2018 bol sťažovateľ riadne predvolaný, a teda mal o ňom vedomosť, možno podanie ústavnej sťažnosti 22. marca 2018, t. j. jeden deň pred pojednávaním hodnotiť ako účelové podanie, ktoré reálne nesmerovalo voči pretrvávajúcemu stavu nečinnosti okresného súdu. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že na uvedenom pojednávaní okresný súd 23. marca 2018 vyhlásil rozsudok, ktorým rozhodol v prospech sťažovateľa. Písomné vyhotovenie rozsudku (11. apríla 2018, pozn.) bolo stranám sporu riadne doručené a rozsudok nadobudol právoplatnosť 30. mája 2018.

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práva alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom stanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

12. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd s o žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Táto povinnosť súdu do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

14. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade

so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

16. Čo sa týka hodnotenia právnej a skutkovej zložitosti napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o žalobe o neplatnosť kúpnej zmluvy patrí k bežnej agende všeobecných súdov, avšak vykazuje osobitosti najmä s ohľadom na náročný proces dokazovania (výsluch svedkov, znalecké dokazovanie). K otázke posudzovania dĺžky konania a jej primeranosti (resp. neprimeranosti) sa tak opakovane pripomína, že túto nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom prejednávanej veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, zložitost' veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, ako i správanie sa sporových strán a samotného súdu; do úvahy je pritom nutné vziať i to, čo je pre sťažovateľa v konaní predmetom sporu.

17. V konaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na priet'ahoch konania podieľa osoba, ktorá podala sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Z predloženej chronológie úkonov ústavný súd zistil, že sťažovateľ opakovane neprevzal zásielku s predvolaním na pojednávanie a na žiadosť jeho právneho zástupcu bolo odročené nariadené pojednávanie v troch prípadoch, čím tiež prispel k predĺženiu napadnutého konania.

18. Pokiaľ ide o hodnotenie postupu okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd nespochybňuje, že konanie vo veci sťažovateľa prebieha neprimerane dlho a že v ňom dochádzalo k priet'ahom spôsobeným nie dostatočne efektívnou činnosťou súdu. Avšak ak sťažovateľ tvrdí, že namietané konanie trvá už od roku 2011, ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľ sa mohol domáhať ochrany svojho práva na prejednanie jeho veci v primeranej lehote už oveľa skôr. Sťažovateľ sa však prakticky až do žiadosti o nariadenie termínu pojednávania podanej 19. januára 2018 o svoju vec nezaujímal, resp. z obsahu jeho sťažnosti nevyplýva opak. Nepostupoval tak v súlade so zásadou

„*vigilantibus iura scripta sunt*“ [t. j. „práva patria len bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým)]“, teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv], ktorá vyžaduje, aby aj strana sporu sledovala svoje subjektívne práva a robila také kroky, v dôsledku ktorých by nedochádzalo k ich ohrozovaniu a poškodzovaniu.

19. Nemožno pritom opomenúť, že v čase rozhodovania ústavného súdu o prijatej sťažnosti sťažovateľa bolo napadnuté konanie pred okresným súdom v merite veci právoplatne skončené. Predsedníčka okresného súdu listom sp. zn. 1 SprV 286/2018, ktorý bol doručený ústavnému súdu 13. júla 2018, oznámila, že po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku vo veci samej bola 4. júla 2018 právna zástupkyňa žalovaného vyzvaná na vyčíslenie trov konania, ktoré si v napadnutom konaní uplatňuje. Z uvedeného možno vyvodiť záver, že okresný súd po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku vo veci samej priebežne plynule koná aj v časti rozhodovania o výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP.

20. V súlade so svojou judikatúrou (II. ÚS 32/00, I. ÚS 29/02, IV. ÚS 61/03, II. ÚS 298/06, II. ÚS 250/09) ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak bola sťažnosť na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva došlo alebo porušenie v tom čase ešte trvalo.

21. Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). Pre posúdenie ústavného súdu, či v okolnostiach prípadu bolo potrebné, aby ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľa, treba zohľadniť aj ďalšie skutočnosti, ktoré v okolnostiach daného prípadu nebolo možné prehliadnuť.

22. V danej veci sťažovateľ nepreberaním predvolaní na pojednávanie a opakovanými žiadosťami o odročenie pojednávania mal taktiež určitý podiel na narušení plynulosti napadnutého konania, pričom o svoju vec sa začal zaujímať až v roku 2018. Okrem toho urgencia nariadenia termínu pojednávania a sťažnosť na prietahy, ktoré

sťažovateľ využil, z pohľadu úkonov okresného súdu boli účinné a efektívne. Bolo potrebné zohľadniť i skutočnosť, že okresný súd už vo veci sťažovateľa počas tohto konania v merite veci právoplatne rozhodol, čo je z hľadiska odstraňovania jeho právnej neistoty postupom okresného súdu kľúčové.

23. Na základe uvedených okolností prípadu ústavný súd dospel k záveru, že postup okresného súdu sa nevyznačoval takými výraznými priet'ahmi, ktoré by odôvodňovali vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa postupom okresného súdu v napadnutom konaní, a preto sťažnosti podanej jeden deň pred uskutočnením pojednávania, na ktorom bolo rozhodnuté, nevyhoveli.

III.

24. Keďže sťažnosti nebolo vyhovené, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami a návrhmi, ktoré v nej sťažovateľ nastolil.

25. Vzhľadom na čl.133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2018